

Prinsesse Eleonora af Portugal fik det "GLEMTE SLOT Wordburgh" v. Nakkebølle fjord, samt det halve af sydfyn i morgengave.

Eleonora af Portugal fik 25. juni i 1229 : Swineburgh, Wordburgh, Foburgh, samt halvdelen af indtægterne fra det sydlige Fyn og Odense by i morgengave af: **Valdemar 2. Sejr og dronning Dagmar** (1202 – 1241) Kopi fra brevet er vist nederst. **Wordburgh**, har iflg. Herredsfuldmechtig # **H.H.Hvass's** grundige redegørelse i **1917**, ligger ca. 75 meter vest, for den nuværende lystbådehavn i Fjællebroen, ind mod Nakkebølle inddæmningen på marken tæt ud mod kystlinjen (Der er her tidligere pløjet murbrokker op, iflg. Karl Nicolaisen og Jack Feldtsing) fra et monumentalt og storslået bygget slot, der har ligget på det, på den tid, cirkelrunde skrånende areal med en diameter på 100 m. Formodentlig efter samme tegning som "**Skattertårnet**" i **Svendborg** , der efter sagnet skal være opført af **Valdemar 2.Sejr**.

På samme tid har der på voldstedet "**Herregaardsholmen**" været opført et vagttårn med en grundflade på ca. 4 x 4 meter. Derfra har man kunnet overvåge indsejlingen til inderfjorden, og borgen ved kysten.

Prinsesse Eleonora blev hentet hertil med skib af **biskop Gunner af Viborg**. (Gunner var medforfatter til **Jyske Lov**, gældende fra 1241 til 1683) Sejlturen foregik om sommeren, da **Biscayen** var mest rolig på denne årstid. Kun 18 år gammel blev hun den **23. juli i Ribe år 1229, på Riberhus**, viet til **Valdemar den Unge**. Han blev som seksårig udnævnt til **medkonge** for **Valdemar 2. Sejr**. Udnævnelsen foregik i **Slesvig 1218** under overværelse af 15 bisper, tre hertuger og tre grever. **Eleonora** var **dansk dronning fra 1229 til 1231**. Men det unge pars lykke varede kun et par år. **Eleonora fik to børn**, og døde i barsels seng den **28. august 1231, kun 20 år gammel**, efterfulgt af sit andet barn et halvt år senere. Med sit sidste barn ved sin side blev hun begravet i **Sct. Bendts kirke i Ringsted**.

På **tremåneders-dagen** for **Eleonoras død**, rantes **Valdemar den Unge** af et "vådeskud", under jagten på **Refsnæs**. For **Valdemar 2. Sejr**, har de unges død været en sand tragedie.

Under Valdemarernes regeringstid nåede det nordtyske imperium helt til **Estland**, hvor det siges, at **Dannebrog faldt ned fra himlen i 1219. Lyndanisse** lørdag den 15. juni **Valdemarsdag**

I 1223 ændrede den politiske situation sig brat. **Valdemar Sejr og sønnen blev under en jagt, taget til fange på Lyø af Henrik af Schwerin**. Efter flere år kom de fri, mod en stor løsesum. I mellemtiden var det nordtyske imperium brudt sammen. **Valdemar** forsøgte at genvinde det tabte, men han led et sviende nederlag i **1227 ved Bornhoved i Holsten**.

Til ovennævnte er der hentet materiale fra: <http://histfyn.dk/PDF/1917/Swineburgh%20-%20Wordburgh%20-%20Foburgh.pdf>
Aastruparkiv.dk Fynshistorie.dk.vesteråbysogn Skattergadebeboerforening.dk www.nationalparksydfyn.dk

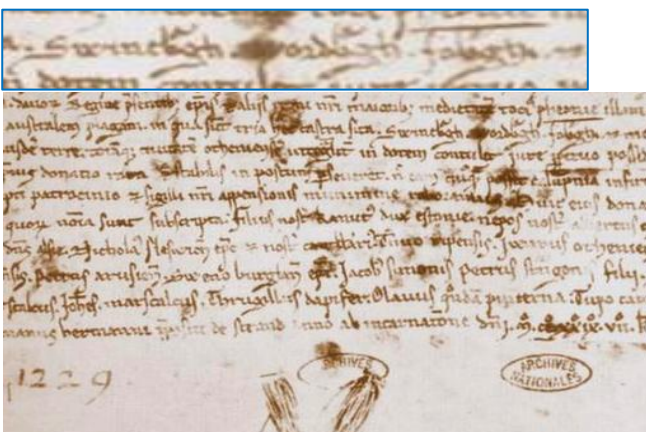
Til orientering: **Wordburgh** har ligget, hvor **Øhavsstien** passerer, ca. 75 meter mod vest fra Fjællebroens lystbådehavn.

Herunder foto af kort, befinder sig på:
Sønderborg Slot-Museum.

Klip fra morgengavebrevet som befinder sig på:

Archives Nationales, Paris,

med **Wordburgh** vist herunder i midten af teksten.

Telefon nr. til Nationalmuseet i Frankrig +33 1 40 27 60 96

Hans Frost

Morgengavebrevet til Valdemar den Unges brud 1229

Skrevet af [Hans Nørgaard](#), Fre, 2008-03-07 09:53 [Middelalder \(år 500-1500\)](#) | [Herregårde](#) | [Højtider](#) | [Svendborg købstad](#)

Morgengave brevet 1229

Valdemar den Unge såvel som hans

gemahlinde Eleonora ligger begravet i Sct. Bendts kirke i Ringsted Svendborg omtales første gang i et dokument udstedt i Ribe den 25. juni 1229 i anledning af brylluppet mellem kong Valdemar II's søn, den unge udvalgte kong Valdemar og den portugisiske prinsesse Eleonora (Alienor).

I dokumentet stadfæster Valdemar II, at hans søn i medgift som morgengave har givet sin hustru den halve indtægt af det sydlige Fyn med borgene Svendborg, Wordburgh og Faaborg samt hele Odense by.

Det originale dokument opbevares i "Archives Nationales" i Paris. I 1929 fik museumsleder Johs. Olsen dokumentet oversat til dansk med bistand af daværende universitetsbibliotekar dr. Sofus Larsen:

Valdemar den Anden, af Guds Naade de Danskes og Slavers Konge, gør vitterligt for alle og enhver evindeligt, som ser dette Brev, vor Hilsen i al Evighed, for at al Ting, som sker i Tiden ikke med Tiden skal forsvinde fra Mands Minde, maa der nødvendigvis gives dem et fast Grundlag i et skriftligt Vidnesbyrd.

Derfor skal det baade for nulevende og fremtidige Slægter være vitterligt, at vor elskede Søn Kong Valdemar i Nærværelse af Bisper og Rigets andre Stormænd med vort Samtykke og Billigelse har skænket til bestandig Eje sin Hustru Eleonora, Dronning af Danmark, i Morgengave Halvdelen af hele Fyn, nemlig den sydlige Del, i hvilken de tre Borge, Svendborg, Wordburgh og Faaborg ligger, og Halvdelen af Pengeafgiften af den samme Landsdel samt hele Odense By. For at denne hans Gave i al Fremtid skal staa fast og bevare sin Gyldighed og ingen Mands falske Indsigelse skal omstyrte den, saa bekræfter vi den og tager den i vort Værn og Værge med nærværende Brev og vort vedhængende Segl.

Som Vidner ved denne hans Gave vare de Mænd til Stede, hvis Navne staa under Brevet. Vor Søn Knud, Hertug af Estland, vor Søstersøn Grev Albrecht af Orlamünde, Herre til Als, Biskop Niels af Slesvig, vor Kansler, Biskop Tønne af Ribe, Ivar af Odense, Gunner af Viborg, Peter af Aarhus, Svend af Børglum, Jakob Sunesøn, Peter Strangesøn, Skore, forhenværende Marsk, Johannes Marsk, Torkil Drost (Køgemester). Olav, forhenværende Skænk. Tupo, Kammermester.

Givet i Ribe, affattet af Hermann, Provst over Strand, i det Herrens Aar efter Christi Fødsel den 25. Juni 1229.

Hans Henrik Hvass, Birkedommer i Muckadell m. fl. Birker, Fåborg, fra 1919 kriminaldommer i Århus, Født 19.april i Bidstrup 19.april 1864 død 21.januar 1935.

Hustru Margrethe (Winge) Hvass Født 26.feb. 1879 død 6.nov. 1951

Fik tre børn: Anna 1901 til 1983 - Ellen 1903 til 1991 –

(Frants Jørgen Hvass retsassessor i Fåborg født 1908 Har udgivet bogen:”**Mænd i sorte kapper**”, om modstandsbevægelsens kamp i Fåborg området. Øhavsmuseet ligger inde med denne.)

I 1915 – 1925, Var **H.H.Hvass** med til oprettelsen af **Faaborg Sejlklub** 24.01.1914, og var klubbens første formand, medens han var Birkedommer i Faaborg, familien boede på Østerbrogade 48. (https://aarhuswiki.dk/wiki/Hans_Henrik_Hvass),

Han var udgiver af en lille turistbrochurer i 1919 om Fåborg ”**Fører i Fåborg og Omegn**”

I 1916 havde han en lille skildring i Illustreret Tiende (58. årg. nr. 3)

http://img.kb.dk/iti/58/pdf/iti_58_1_0068.pdf -

http://img.kb.dk/iti/58/pdf/iti_58_1_0069.pdf

Ovenstående med hjælp fra Jan Hjort Odense.

H.H.Hvass omtaler i Svendborg Amts Aarskrift for 1917 beliggenheden af Wordburgh. Han har benyttet følgende kilder til sin granskning omkring Wordburgh: Antiquarisk tidsskrift 1852-54 s 251. O.Nielsens Valdemar den Andens Jordebog s-108, note 2. Historisk tidsskrift, Johs. Maiers kort midt i det 17. århundrede. Det kongelige biblioteks håndskriftssamling. Sallinge Herreds Jordebog 1690. Rasmussen Søkilde Holstenshuus og Nakkebølle s 228-29 (matr nr. 40a Vester Aaby) Fra Landsarkivet i Odense 14.juli 1690, marken har på et tidspunkt tilhørt Vester Aaby kirke, præstegården har en ager havrejord på **Varbjerg** 1786 kaldes stedet **Voldbjerg**. Findes også omtalt i Holstenshuus godsarkiv omkring 1800.

Under efterforskningen af **Hvass familiens** anetavle der er på 1265 sider, kan deres slægt, for mig at se, føres helt tilbage til **Gorm den Gamle**, og i kapitel 23 er der en omtale af **Valdemar 2. Sejr** og det beseglede **morgengavebrev af 1229**. Susanne Jervelund Grubemølle har set brevet i Paris

I den hårde fejde tid, der var, mellem Valdemar Sejrs tre sønner af sidste ægteskab, er stedet blevet opgivet. De sloges som hunde om land og rige, efter at både den gamle og den unge kong Valdemar var døde.

Resterne af byggematerialerne fra slottet kan da muligvis være anvendt til opførelsen af **Rødkilde** der byggedes fra 1300 til 1314.

Rødkilde har været ejet af Hvide-slægten i 150 år (Absalon)

Jens Lange (Bondeplageren) var forpagtersøn fra Sorø Ladegård, født 1707- 1790. købte gården af Hvidkildes ejer i 1736. den var i slægtens eje frem til 1891.

Da Jens L. overtog gården var jorden meget udpint, der var 100 stk. malkekvæg, men ved en ny driftsform, fra trevangsdrift og til femvangsdrift, samt ved at gøde markerne med slam fra gårdens moser, havde han efter nogle år 270 stk. Hollænderikøer. Kornavlens var ligeledes øget. han anlagde et udskibningssted i **Fjællebroen i 1764**, og oprettede eget **skibsværft**.

Sejlede bla. korn til Norge, og havde tømmer med retur, som blev anvendt til hans mange byggeopgaver.

Rødkilde havde lov til handel fra **Fjællebroen**, på den tid var det ellers kun købstæderne der måtte dette, men det skyldtes nok forbindelser til kongehuset. Fra havnen blev der fragtet, tømmer, korn, byggematerialer, dyr og folk

Samme år lod han udgrave en **mølledam**, samt kanaler fra kilder rundt på markerne, ligeledes lod han v. hjælp af hans hovbønder grave en kanal fra Ulbølle sogn, gennem bymarken og til dammen. Han anlagde vandmøllen, med dobbelte vandhjul, og 4 kværne. Fem år senere udbyggede han møllen til en **stivelses- og pudderfabrik**, hvilket viste sig, at være en god forretning på den tid, da enhver respektabel borger var bleg og gik med pudret paryk.

I 1768 købte han **Flintholm** gård og gods v. Hundstrup.

I 1775 blev **Løjtved** Gods v. Stenstrup købt, han anlagde også selv et teglværk, på jord fra Løjtved byggede han 1782 **Langeskov** Gods v. Hundstrup. Opkaldt efter ham selv.

Jens Lange drev også finansieringsselskab, lånte penge ud og lånte også selv til driften af dette. Det siges at når han red gennem portåbningen, greb han fat i en bjælke og kunne løfte både sig og hesten. Han var hård ved sine hovbønder.

Margrethesminde bygget i 1803 af Johan Jensen Lange som en afbyggergård til Rødkilde. Hovedbygningen er fra 1868.

Spring i tiden: Filmen **Den Rige Enke** er optaget på Rødkilde i 1962.

Det "nyrestaurerede" vandhjul har en diameter på 5,64 meter, og er et af landets største.

Bygningen og vandmøllen blev restaureret i 1994 (for nu 25 år siden) med støtte fra forskellige fonde. Arkitekten var Lars Mindedal og møllebygger John Jensen var bla. med til dette..

Det opnåede i 1996 at få den fornemme **Europa Nostra Award pris**, for vellykket restaurering,

Med besøg af 98 eksperter fra 19 lande den 30 august 2011. for at se "**Den korrekte restaurering**" Under restaureringen løb de ind i store problemer, da en storm væltede noget af taget og væggene. Besøg på Rødkilde er muligt efter aftale.

Sejlspærringen i Fjorden, dateret tilbage til år 370 e.kr, er en ud af få andre kendte.

Sejlsp. Var et værn mod fjender, så der har virkelig været noget at beskytte i området, markedspladser, høvdingesæder, siden at man har givet sig i kast med et sådant projekt. Bestod af en række egepæle der er rammet ned i havbunden, således at det kun var for kendere at slippe igennem. Nogle af disse pæle er trukket op af lokale fiskere og en bådebygger, med hjælp fra en stor pram, som de så ved stigende vandstand, hævede pælene. Hvis pælene sad meget fast, skete det at prammen sank ved dette arbejde. Noget af det hævede træ blev brugt til møbler, men under tørringen vred det sig for meget, så ideen var ikke så god. Omkring sejlspærringen fandt disse mænd vha. stager omridset af et sunket skib, som menes at stamme fra da Jacob Brockenhuus blev hentet af svenskerne. Målene på båden passede med hvad man sejlede med på dette tidspunkt.

Ved lavvande kan der på bunden ud for voldbjerg (Wordburgh) ses rester af menneskeskabte stensætninger.

I inderfjorden er der under gravearbejde for ca. 60 år siden, (v."Jenni" komfurfabrikken) fundet stenalderredskaber/boplads i nærheden af Hundstrup åens udløb. Der er i efteråret 2006 af Torben Larsen Horne, fundet resterne af en Irsk Kæmpehjort **Megaloceros giganteus**, ved Nakkebølle. Geviret på et sådan dyr kan have en spændvidde på 3,65 til 4,0 meter, skiftes hvert år, og veje omkring 40 kg, disse hjorte vejede fra 540 til 700 kg, have en skulderhøjde på 2,1 m, uddøde her i DK for 8 – 10.000 år siden. Der er også fundet spanter af et skib dateret til 800 år f.Kr.

Under pløjearbejde på den tørlagte eng har gårdejer Aage Dueholm Nielsen (Skovvang) og Henrik Henriksen i 1962, fundet, og fjernet mindst tyve store årtusind gamle Egestammer på op til 1 meter i diam. og 20 meter lange, og der ligger flere tilbage endnu, stammerne lå som fældet af en kraftig storm.

Herregaardsholmen anlagt som forpost mod sørøvere, på den lille borgbanke på ca. 130 m2 var der bygget et vagttårn, med palisader og voldgrave omkring. Senest opbygget i munkesten, hvorfra rester stadig kan findes. Resterne af stedets bageovn, er fundet blandt ruinerne på toppen af borgbanken. Men desværre er der gennem tiden fjernet byggematerialer fra stedet, som blev fredet i 1878

Udenfor på et areal på størrelse med en god stor fodboldbane, lå stalde, værksteder, boliger således at man kunne opholde sig der i længere tid, det hele omkranset af palisader og vand.

Ved Herregårdsholmen lå vikingernes skibe i vinterhavn.

Stedet blev opgivet i 1300- tallet, hvor der i **Hønsemosen** blev bygget en afløser, som også senere blev ødelagt og erstattet med det nuværende.

Nakkebølle-navnet. Første kendte ejer var Mads Andersen Bølle 1463, Det er denne slægt, som ejede stedet indtil 1534, hvor middelalderborgen i Hønsemosen ødelagdes under grevens fejde. Den holm der gik ud fra kysten, hvor den første borg lå dannede en nakke + bølle.

Byggeriet blev foretaget i 1547 - 1559, på et voldsted 50 x 50 meter med 10 meter brede voldgrave omkring, af **Jacob Brockenhuus**, der var admiral i den danske flåde, men han blev under syvårskrigen (1563-1570) taget til fange ved Bornholm, og sad i Sverige som krigsfange i næsten syv år. Da Brockenhuus vendte tilbage til Nakkebølle, var Susanne Bølle død året forinden. Han giftede sig med Anne Bille, men ægteskabet endte ulykkeligt, da hun på 14 år fødte 17 børn, uden at nogen af dem overlevede. Hun blev af en klog kone fra Fåborg udnævnt til heks og brændt. Selv døde han i 1577.

H.C.Andersen har besøgt stedet 8. august 1830, og skriver: Damerne her i byen ere de vakreste jeg endnu har truffet på, endogså i Jylland.

Stedet har egen vandforsyning fra en kilde der løber gennem kældervæggen og ind til en forrådstank, hvor det undervejs bliver iltet.

Nakkebølle har fra 1828 og til 1919 været en del af baroniet Holstenshuus, som også anlagde dæmningen i 1866 til 1870. To år efter afslutningen ødelagde en stormflod arbejdet. Vandstanden var 2,72 meter over daglig vande, så det var om igen. Vandet fra området blev af en Hollandsk vindmølle og et lokomobil, pumpet op i Hundstrup å vha. en Arkimedesskrue, snegl.

Hundstrup å og Mølleåen blev i forb. med udtørringen ført til havet i gravede kanaler langs det nyindvundne land.

Inden dæmningen blev anlagt, blev overfarten klaret med båd, fra Fjellebroen til traktørstedet/skovfogedboligen, hvis man ikke på forhånd havde aftalt prisen, kunne det godt løbe op.

Sanatoriet bygget til tuberkulosepatienter i 1906, hovedsagelig omkring 125 kvinder.

Den første overlæge (i 28 år) var Otto Helms, han var foruden jobbet, meget interesseret i fugle, og der blev registreret omkring 170 forskellige.

Otto boede i Fåborg og cyklede hver dag på arbejde.

Han var af den mening, at hvis det mineralholdige dynd på sundet v. Fåborg, blev udnyttet til kurbade, kunne indtægten fra dette betale alle byens udgifter.

Gravhøje og stendysser, området er rig på disse, og før der blev foretaget en fredning, fandtes der endnu flere her på egnen.

Aslak, runestenen, er en af landets ældste år 700 – 800, har været har været anvendt som sokkelsten på en nedbrændt gård (Svarrestedet) på Faurshøjvej V.Åby befinder sig nu på Øhavsmuseet i Holkegade Fåborg.

Bronzealderhøjen Lusehøj vest for Hårby er nøje undersøgt, og derved fandt man ud af, At med den størrelse som den har, 36 meter i diameter og ca 7 meter høj, er til bygningen medgået afskrællede græstørv fra et areal på 7,5 hektar 75.000 m², som 10 fodboldbaner. Så der er medgået meget god muld og tid til dette arbejde.

En stor tak til alle der har bidraget med interessante oplysninger i forbindelse med nævnte skrivi. Jeg har forsøgt, at komme med oplysninger der ligger så tæt på fakta som muligt, men skulle der være enkelte svipsere der ikke er helt korrekte, må I gerne kommentere på det. Der er mulighed for at benytte div. link for at læse mere om de berørte emner.

På en henvendelse til museumsinspektør Poul Baltzer Heide Øhavsmuseet 18. feb. 2019 får Bøgebjerg Lokalråd følgende svar, at: **Et evt. skilt om Eleonora ligger uden for vores regi.**

Så Øhavsmuseet ønsker ikke at beskæftige sig med dette. Derfor mit initiativ da jeg synes at emnet har været så spændende.

Hans Frost

